

Nr 201.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften; given Stockholms slott den 25 februari 1926.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Härigenom förordnas, att 1, 7 och 42 §§ i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

I fråga om stämpel till expeditionerna hänföres statsmyndigheterna till följande avdelningar:

Fjärde avdelningen:

Rikets hovrätter; — — — järnvägsstyrelsen; försäkringsinspektionen;
— — — stuteriöverstyrelsen.

7 §.

Från stämpelavgift enligt detta kap. är kronan befriad.

Dessutom äro från stämpelavgift enligt detta kap. befriade:

akademier — — — nyttjanderätt;

barnavårdsnämnder i sådana fall, då de ej föra talan för kommuner i mål och ärenden, som avses i 84 § 1 mom. punkterna a)—c) i lagen om samhällets barnavård;

fattigvårdssamhällen och fattigvårdsinrättningar i andra mål och ärenden än sådana, som avses i 81 § 4 mom. i lagen om fattigvården; så ock annan, som är förklarande part i fattigvårdsmål, beträffande beslut, vilket enligt lag bör genom vederbörande myndighets försorg honom delgivas;

hushållningssällskap — — — ägare;

kommuner i andra mål och ärenden angående tillämpning av lagen om samhällets barnavård än sådana, som avses i 84 § 1 mom. punkterna a)—c) i nämnda lag; så ock annan, som är förklarande part i mål enligt nämnda

lag, beträffande beslut, vilket enligt lag bör genom vederbörande myndighets försorg honom delgivas;

kommuner — — — överförmyndare.

Frihet — — — yrkesinspektionen.

Konungen — — — hamnar.

42 §.

I — — — provision.

Har — — — åter.

Har — — — försäljningssumma; dock att vad om vikarie för härads-
hövding i hithörande avseende är särskilt stadgat skall lända till efter-
rättelse.

Skall — — — provisionsbeloppet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1927.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och socialdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet statsrådet Wigforss vissa förslag till ändringar i förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Föredraganden anför:

Stämpelavgift för expeditioner från riksförsäkringsanstalten.

»Enligt 1 § i stämpelförordningen hänföras statsmyndigheterna i fråga om stämpel till expeditioner till fem avdelningar; i fjärde avdelningen är riksförsäkringsanstalten upptagen.

Genom en denna dag avlåten proposition, nr 109, har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till ny lag om försäkring för olycksfall i arbete samt till lag om riksförsäkringsanstalten. Dessa båda lagförslag innebära bland annat en omorganisation av den sociala olycksfallsförsäkringens administration. Sålunda föreslås från och med den 1 januari 1927 den nuvarande riksförsäkringsanstalten skola upphöra och försäkringen centraliseras hos en för omhänderhavande därav särskilt bildad, för hela riket gemensam försäkringsanstalt, som också är avsedd att benämnas riksförsäkringsanstalten. Angående denna anstalts rättsliga karaktär har chefen för socialdepartementet anført, att den skall vara ett särskilt rättssubjekt, fristående i förhållande såväl till staten som till arbetsgivarna. Anstalten är alltså i rättsligt hänseende icke ämnad att vara ett statsorgan.

Departementschefen.

Med hänsyn till den sålunda föreslagna omläggningen lär det vara tydligt, att någon stämpelavgift icke skall utgå för den nya anstaltens expeditioner. Ordet 'riksförsäkringsanstalten' torde därför böra uteslutas ur den i 1 § av stämpelförordningen intagna förteckningen.

Stämpelavgift för expeditioner i vissa fattigvårdsmål och därmed jämförliga mål.

Enligt 7 § i stämpelförordningen äro från stämpelavgift enligt första kapitlet befriade bland andra barnavårdsnämnder, fattigvårdssamhällen och fattigvårdsinrättningar samt fosterbarnsnämnder ävensom, i ärenden angående tillämpning av lagen om fosterbarns vård, hälsovårdsnämnder och kommunalnämnder.

Stämpelfriheten i fattigvårdsmål har ursprungligen uppstått såsom en utvidgning av den sedan lång tid tillbaka gällande stämpelfriheten för barmhärtighetsinrättningar. Bestämmelsen om stämpelfrihet för fattigvårdsinrättningar, som infördes först genom stämpelpappersförordningen den 27 september 1810, formulerades då så, att från charta-sigillata befriades 'fattigvårdsinrättningar och alla andra fromma stiftelser'.

Föreskriften om stämpelfrihet för bland andra barnavårdsnämnder infördes i stämpelförordningen genom förordningen den 19 juni 1917. Den härför erforderliga ändringen av 7 § i förstnämnda förordning föranleddes av en av riksdagens justitieombudsman i ämbetsberättelsen till 1917 års riksdag gjord framställning. Såsom därav framgår hade nämnda framställning sin grund i hänsynen till det rent humanitära syfte som barnavårdsnämndernas verksamhet avsåg att främja och till de samhälleliga uppgifter som anförts trots dem såsom av staten auktoriserade organ.

På föredragning av chefen för socialdepartementet har Kungl. Maj:t i en den 12 februari 1926 dagtecknad proposition, nr 106, beslutat föreslå riksdagen att antaga förslag till lag om ändrad lydelse av vissa delar av lagen den 14 juni 1918 om fattigvården m. m. i huvudsakligt syfte att nedbringa antalet processer i fattigvårdsärenden, särskilt målen mellan fattigvårdssamhällen.

Därvid har föreslagits bland annat att i fattigvårdslagen införa uttrycklig bestämmelse om att rättegångsbalkens stadganden angående rättegångskostnad skola äga tillämpning i tvister som avses i 8 kap. i fattigvårdslagen.

I en inom socialdepartementet utarbetad promemoria i ämnet har anförts bland annat att yrkande om ersättning för rättegångskostnad ofta avslagits med den motivering att det icke visats att någon kostnad förekommit. Ett lämpligt medel till frammanande av någon eftertanke, huruvida det lönade sig att låta en viss sak gå till process, syntes därför kunna finnas i borttagande av den gällande stämpelfriheten för fattigvårdssamhällen. I den mån fattigvårdsprocesserna utvecklats till att huvudsakligen röra kommunernas privatekonomiska intressen borde en sådan åtgärd även ur principiell synpunkt vara befogad.

Kammarrätten har i avgivet yttrande över berörda promemoria avstyrkt förslaget om införande av stämpelavgift i fattigvårdsmål, därvid kammarrätten anförte bland annat:

Att upphäva stämpelfriheten i fattigvårdsmål syntes kammarrätten strida mot dessa måls offentlig-rättsliga karaktär. Ändamålet med den föreslagna stämpelplikten angäves vara att därigenom erhålla ett medel för nedbringande av antalet fattigvårdsprocesser, särskilt de så kallade 'okynnesprocesserna'. Kammarrätten ansåge att alltför stora förhoppningar i det avseendet icke borde ställas. Beträktades frågan ur psykologisk synpunkt, syntes man kunna förutsäga, att fattigvårdsstyrelserna i de fall de ansåge sig i en tvist hava rätten på sin sida icke skulle låta stämpelavgiften hindra dem från att hän-

skjuta tvisten till myndighets prövning. 'Okynnesprocesser' syntes icke förekomma i någon större omfattning.

Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Blekinge, Hallands, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ävensom *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* hava tillstyrkt eller lämnat utan erinran förslaget om borttagande av stämpelfriheten i förevarande fall.

Överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Kristianstads, Göteborgs och Bohus samt Västmanlands län, Jönköpings, Kronobergs och Kristianstads läns landstings förvaltningsutskott ävensom *svenska stadsförbundet* hava avstyrkt den föreslagna ändringen i stämpelförordningen eller givit uttryck åt tvekan inför dess genomförande.

Sedermera har upprättats en ny promemoria i ämnet jämte förslag till erforderlig ändring i stämpelförordningen, vilken promemoria innehåller bland annat följande:

De skäl som föranlett, att fattigvårdssamhällen och fattigvårdsinrättningar samt barnavårdsnämnder befriats från skyldighet att erlægga stämpel, gällde otvivelaktigt alltjämt i vad anginge deras verksamhet i rent socialt och humanitärt syfte. Det syntes dock tveksamt, om stämpelfriheten borde gälla jämväl deras verksamhet för tillvaratagande av fattigvårdssamhällenas och kommunernas ekonomiska intressen på dem berörande områden eller således i mål som avsåges i 81 § 1 mom. fattigvårdslagen ävensom motsvarande mål i lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård, i all synnerhet om — såsom antagligt vore — borttagandet av stämpelfriheten i dylika mål skulle kunna verksamt bidra till att minska det stora antalet processer i fattigvårdsmålen och att från början begränsa antalet mål enligt barnavårdslagen.

Statskontoret har i ett över sistnämnda promemoria avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot författningsändringen under framhållande, att den föreslagna inskränkningen i stämpelfriheten syntes statskontoret befogad med hänsyn till önskvärldheten att i någon mån hämma det alltför omfattande användandet av möjligheten att få vissa frågor beträffande fattigvård och barnavård pröva hos kammarrätten.

*Departements-
chefen.*

Enligt vad omförmälda proposition nr 106 giver vid handen, åsyftas i detta sammanhang i första hand sådana mål som omtalas i 81 § 4 mom. i fattigvårdslagen. Därjämte avses de i 84 § 1 mom. punkterna a)–c) i lagen om samhällets barnavård angivna mål. I förslaget innefattas sålunda bland annat icke ärenden angående gottgörelse av staten.

Såsom framgår av förutnämnda proposition har en mera allmän tillämpning i fattigvårdsmålen och därmed jämförliga mål av de regler som enligt rättegångsbalken gälla för utdömande av rättegångskostnadsersättning ansetts utgöra ett medel till stävande av processlystnaden i dylika mål, och det torde förhålla sig så, att borttagandet av den nu förefintliga stämpelfriheten såvitt angår de egentliga fattigvårdsmålen och vissa mål enligt lagen

om samhällets barnavård skulle komma att bidra till nämnda medels effektivitet. Då borttagandet av stämpelfriheten i berörda mål icke träffar fattigvårdssambädden och kommunerna i deras utövande av rent social och humanitär verksamhet, torde hinder icke kunna anses föreligga för den föreslagna ändringens genomförande. Jag förordar därför den för upphävande av stämpelfriheten i förevarande fall erforderliga ändringen i 7 § i stämpelförordningen. Därvid torde ock böra vidtagas viss av tillkomsten av barnavårdslagen och upphävandet av lagen om fosterbarns vård betingad omformulering av samma paragraf.

Enligt inom socialdepartementet verkställd utredning skulle stämpelavgiften i mål av förevarande slag kunna beräknas årligen komma att uppgå till sammanlagt belopp av minst 100,000 kronor.

Jämlikt 42 § i stämpelförordningen äger stämpelförsäljare såsom ersättning för besvär och kostnader räkna sig till godo en i förhållande till försäljningssumman bestämd stämpelprovision. Har samma ämbete eller tjänst under ett kalenderår uppehållits av flera personer vilka var för sig varit stämpelförsäljare, skall provisionen för de stämplarna som blivit av dessa personer tillsammans försålda beräknas såsom om alla stämplarna försålts av endast en person, varefter det härvid uppkommande samfällade provisionsbeloppet skall fördelas mellan de olika försäljarna efter förhållandet mellan de belopp, vartill provisionen för en var av dem skulle hava uppgått därest den beräknats allenast på hans försäljningssumma. Skall provisionsbelopp sålunda fördelas mellan flera stämpelförsäljare, äger generalpoststyrelsen att, sedan samtliga dessas redogörelser för det ifrågasvarande året inkommit och blivit granskade samt bruttoförsäljningssumman för under året försålda stämplarna behörigen inlevererats, till en var av försäljarna utbetala den honom tillkommande andelen i det samfällade provisionsbeloppet.

Provision vid
stämpel-
uppbörd.

Enligt 36 § i stadgan den 12 juni 1925 (nr 166) med vissa föreskrifter angående domsagornas förvaltning uppbäras, där ej annat följer av särskilt meddelade bestämmelser, samtliga med domsagas förvaltning förenade sportler jämte stämpelprovision av häradshövdingen, vilken har att bestrida förvaltningskostnaderna jämväl för tid varunder han åtnjuter ledighet. Såsom undantag från nämnda huvudregel är i 34 § av domsagostadgan föreskrivet, att vikarie, som förestår domsaga under ledighet för häradshövding vilken på grund av gällande bestämmelser ej är berättigad att under ledigheten uppbära någon del av de till tjänsten hörande avlöningsförmånerna, äger att intill dess häradshövdingen återinträder i tjänstgöring uppbära bland annat sportler jämte stämpelprovision.

I anledning av särskild framställning har Kungl. Maj:t den 31 december 1925 förklarad omförmälda bestämmelse i 36 § domsagostadgan icke utgöra hinder för hovrätt att i fråga om domsaga där häradshövdingen för sjukdom åtnjuter tjänstledighet av sådan varaktighet, att hovrätten finner

densamma kunna jämföras med de i 34 § av stadgan förutsedda fall, berättiga vikarie för häradshövdingen att behålla provision, som jämlikt bestämmelserna i stämpelförordningen må tillkomma vikarien i egenskap av stämpelförsäljare.

I infortrat yttrande över omförmälda framställning har Svea hovrätt påpekat, att nu återgivna bestämmelser i stämpelförordningen och domsagostadgan stode i en viss motsättning till varandra, i det att enligt avfattningen av 42 § i stämpelförordningen vikarie för häradshövding syntes berättigad till provision på av honom försålda stämplat, likväl endast under förutsättning att vikarien jämlikt 29 § i samma förordning själv i räkning erhållit stämplat för försäljning, varemot enligt domsagostadgan häradshövdingen, med undantag för det i 34 § i stadgan angivna fall, även under ledighet ägde själv uppbära stämpelprovision. Enligt hovrättens mening kunde denna bristande överensstämmelse mellan de båda författningarna lämpligen avhjälpas genom ett supplerande stadgande i 42 § i stämpelförordningen av innehåll, att vad om vikarie för häradshövding i hithörande avseende särskilt stadgades skulle lända till efterrättelse.

*Departements-
chefen.*

Otvivelaktigt föreligger den av hovrätten påpekade motsättningen. Denna bristande överensstämmelse, som visserligen icke vållat några svårigheter i tillämpningen, torde böra undanröjas genom ett tillägg i 42 § i stämpelförordningen av det innehåll hovrätten förordat.

De av mig nu ifrågasatta ändringarna i stämpelförordningen torde böra träda i kraft den 1 januari 1927.»

Föredraganden uppläser härefter ett inom finansdepartementet upprättat förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen föreslå riksdagen att antaga samma förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse bil. litt. vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Svante Ericsson.